

5 iyun tarixi Ümumdünya Ətraf Mühit Günü kimi qeyd olunur

Müasir dünyamızı narahat edən məsələlər sırasında zəngin və fərqli ətraf mühitin və planetimizin qorunması diqqətdədir. Beynəlxalq ictimaiyyət, siyasi və elmi dairələr ətraf mühitlə bağlı problemlərin həllində maraqlıdır. Dünyada yaşayan insanlar ekoloji problemlərə xüsusi önəm verərək, planetimizə görə məsuliyyət daşıyırlar. Bioloji müxtəlifliyin, həyatımızı sağlam, maraqlı və rəngarəng edən nə varsa hamısının qorunub-saxlanmasına dünya ictimaiyyəti töhfələrini verir. Dünya ölkələrini düşündürən prioritet sahələrdən hesab olan ekoloji mühitin qorunması üçün irqindən, dinindən, mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir insan təbiəti sevməli, ondan qayğı və nəvazişini əsirgəməməlidir.

İyirmibirinci yüzillikdə bu məsələ globallaşdıqından, demək olar ki, dünyanın hər bir nöqtəsindən həyəcan səsi eşidilir. 1971-ci ildə dünyanın 23 ölkəsinin 2200 elm və mədəniyyət xadimi BMT-nin Baş katibinə ünvanlanan müraciətdə "ya biz çirkənməni qurtarıq, ya da çirkənmə bizi qurtarar", - yazaraq bəşəriyyətə ətraf mühitin çirkənməsi barədə xəbərdarlıq etmişdilər. Müraciətdən sonra 5 İyun Ümumdünya Ətraf Mühit Günü qeyd olunması 1972-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının 27-ci sessiyasında elan edildi. Baş Assambleyanın bu sessiyasında BMT sisteminə BMT Ətraf Mühit Proqramı yaradıldı. İndi hər il bu təşkilat tərəfindən Ümumdünya Ətraf Mühit Günü keçirilir.

Müasir dövrimizdə, dünya ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da ətraf mühitin qorunması diqqət mərkəzində olub. Təbii ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının sürətli inkişafı ətraf mühitin modern və çevik idarə olunmasını zərurətə çevirib.

ÖLKƏMİZDƏ EKOLOGIYA VƏ ƏTRAF MÜHİTİN MÜHAFİZƏSİ SAHƏSİNDƏ MÜHÜM QANUNLAR VƏ

QƏRARLAR QƏBUL EDİLİB

Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin mədəni sərvətlərimizə - yaşillığa, meşələrə, dağlara, çaylara, bulaqlara, bir sözlə, təbiətə münasibəti Onun azərbaycançılıq ideyasının tərkib hissəsinə daxildir.

Heydər Əliyev ölkəmizin analoqu olmayan flora və faunası ilə daim fəxr və itfihar hissi keçirir, onun torpağının, havasının, landşaftının qorunub-saxlanması və zənginləşdirilməsini tələb edirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyətində ekoloji vəziyyətin daha da yaxşılaşdırılması, ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edilməsi məsələləri həmişə xüsusi diqqət mərkəzində olub. Təsədüfi deyil ki, məhz Ümummilli Liderin 1969-1982 və 1993-2003-cü illərdə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində mühüm qanunlar və qərarlar qəbul edilib və bu sahədə çox böyük dəyişikliklər həyata keçirilib.

Belə ki, müstəqillik əldə ediləndən sonra respublikada bir sıra struktur islahatları aparılıb, ətraf mühitin qorunması və təbii ehtiyatlardan istifadənin ayrı-ayrı aspektləri ilə məşğul olan və fəaliyyətlərində qismən bir-birini təkrarlayan bir sıra komitə və birliklər ləğv edilərək, onların bazasında Prezidentin 23 may 2001-ci il tarixli 485 sayılı fərmanı ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yaradılıb.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə respublikada həyata keçirilən global təbiəti mühafizə tədbirlərinin təşəbbüskarı və təşkilatçısı olub. Həmin illər ekologiya, təbiətin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadəyə dair 8 qanun və Azərbaycan KP MK-nın, Nazirlər Sovetinin 32 qərarı olub. Həmin illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə edilməsi sahəsində məqsədyönlü siyasət yürüdü. İri su hövzələrinin yaradılması, torpaqların şoranlaşmadan təmizlənməsi üçün drenaj sistemlərinin tikilməsi, geniş meşə zolaqlarının salınması, ölkəmizin flora və faunasının qorunub-saxlanması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə respublikada Şirvan, Ağ göl, İsmayıl, Bəsitçay və s. dövlət qoruqları və yasaqlıqlarının yaradılması, Abşeron zonasında və Gəncədə iri yaşillıq massivlərinin salınması, şəhər və rayonları

mızda nəhəng sutəmizləyici qurğuların, böyük dənizlərin inşa edilməsi, məhz Heydər Əliyevin zəhmətinin bəhrəsi idi.

Azərbaycanda ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması və təbii ehtiyatlardan istifadə olunması istiqamətində məqsədyönlü siyasətini 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdırdıqdan sonra Heydər Əliyev davam etdirdi.

Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev hər sahədə olduğu kimi, ekoloji istiqamətdə də Ulu Öndər Heydər Əliyevin dəstəxtətini davam etdirir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamları ilə təsdiq edilmiş "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə olunması üzrə Dövlət Proqramı", "2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrini sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı" və digər dövlət proqramlarında ətraf mühitin yaxşılaşdırılması istiqamətində nəzərdə tutulmuş tədbirlər həyata keçirilib. Görülən tədbirlər nəticəsində ölkəmizdə milyonlarla ağac əkilib, yeni parklar salınıb, ətraf mühit çirkəblərdən və tullantılardan təmizlənilib. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin Fərmanı ilə təsdiq olunan "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyasına uyğun olaraq "Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə dair 2015-2020-ci illər üçün Tədbirlər Planı"nın layihəsi hazırlanıb ki, bu da ölkədə ətraf mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına töhfələrini verməkdədir.

"TƏBİƏTİN GÖZLƏMƏK ÜÇÜN VAXTI YOXdur"

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, Ətraf Mühitin Mühafizəsi üzrə Beynəlxalq Dialog Təşəbbüsü - İDEA-nın təsisçisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə ölkəmizdə ətraf mühitin qorunması sahəsində önəmli layihələr həyata keçirilib. Leyla Əliyeva "Biz hamımız planetimiz üçün məsuliyyət hiss etməliyik", - deməklə ətraf mühitin mühafizə-

si, planetimizin üzleşdiyi ekoloji təhlükənin aradan qaldırılmasının vacibliyini diqqətdə saxlayıb. İDEA-nın reallaşdırdığı layihələr sırasında "Bir planet - bir gələcək", "Böyük Qafqaz beşliyi" və s. əhəmiyyətlidir. İDEA Azərbaycan və dünya ictimaiyyətini maksimum məlumatlandırmağı və yox olmaq təhlükəsi qarşısında olan heyvan növlərinin qorunub-saxlanması üçün konkret layihələr həyata keçirib. "Təbiətin gözlemək üçün vaxtı yoxdur", - deyən Leyla xanım Əliyeva məhv olmaq təhlükəsi ilə üzleşən heyvanların yox olmasının qarşısını almaq məqsədi ilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirir. İDEA Qafqaz faunasının nadir heyvan növləri olan qonur ayı, imperator qartal, boz canavar, ceyran və Qafqaz bəbirinin mühafizəsini nəzərdə tutan "Qafqazın böyük beşliyi" layihəsini həyata keçirir.

İDEA-nın "Daha yaşıl bir Azərbaycan üçün bizə kömək et!" deyəli ilə ağacəkmə aksiyası çərçivəsində Eldar şamı, kiparis, Şərç çinarı və digər ağaclar əkilib. İDEA "Eko Ev" adlı layihəsi çərçivəsində isə enerji istehlakını azaldan, tullantıları utilizasiya edən və s. ekoloji amilləri nəzərə alan tədbirlər reallaşdırılıb.

Müasir dövrimizdə artan enerji istehlakı və bununla əlaqədar atmosferdə karbon qazının miqdarının çoxalması ozon qatında dəliyin yaranmasına və böyüməsinə səbəb olur. Bu problem də Yer kürəsinin gələcəyi üçün çox böyük fəsadlar törədə bilər. İDEA Ətraf Mühit Kampaniyası atmosferin çirkənməsi ilə mübarizə üsullarını araşdıraraq, yeni layihələrin müəllifinə çevrilib.

Xəzər dənizinin ekoloji vəziyyəti, onun zəngin faunasının qorunması məqsədi ilə İDEA dəniz, ətraf mühit üzrə ixtisaslaşmış aparıcı beynəlxalq mütəxəssislərlə sıx şəkildə əməkdaşlıq edir. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın baş redaktorluğu və İDEA İctimai Birliyi və Heydər Əliyev Mərkəzinin dəstəyi ilə nəşr edilmiş iki cildlik "Ekoloji Menecment" dərs vəsaiti də elə ətraf mühit, ekologiya və davamlı inkişaf sahələrində təhsil alan tələbələr üçün faydalı dərs vəsaiti olmaqla yanaşı, bu sahələrin lazımı səviyyədə qorunmasında əhəmiyyət daşıyır. Əlbəttə ki, bu gün ekoloji mühitin təmizliyindən danışırsaq, demək, onun mühafizə və müdafiəsi, Azərbaycan təbiətinin qorunması hər birimizin borcu və vəzifəsidir.

Zümrüd BAYRAMOVA